

Briselē, 12.4.2017.
COM(2017) 211 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Bērnu migrantu aizsardzība

{SWD(2017) 129 final}

1. IEVADS

Pēdējos gados ir dramatiski palielinājies to bērnu migrantu skaits, kuri ierodas Eiropas Savienībā, turklāt daudzi no viņiem ir bez pavadības. 2015. un 2016. gadā apmēram trīsdesmit procenti no patvēruma meklētāju skaita Eiropas Savienībā bija bērni¹. Pēdējo sešu gadu laikā kopējais bērnu patvēruma meklētāju skaits ir palielinājies sešas reizes².

Lai gan statistika to neatspoguļo, atsevišķi bērni gūst dažādu pieredzi saistībā ar migrāciju, un daudzos gadījumos šī pieredze ir traumatiska. Bērni migranti ir īpaši neaizsargāti viņu vecuma, attāluma no mājām un bieži vien – nošķirtības no vecākiem vai aprūpētājiem – dēļ. Tāpēc šiem bērniem ir nepieciešama īpaša un piemērota aizsardzība.

Gan meitenes, gan zēni migranti ir pakļauti riskam un bieži vien ir cietuši no ārkārtīgas vardarbības, ekspluatācijas, cilvēku tirdzniecības un fiziskas, psiholoģiskas un seksuālas vardarbības pirms un/vai pēc viņu ierašanās ES teritorijā. Pastāv risks, ka šie bērni varētu tikt atstumti un iesaistīti noziedzīgā darbībā vai radikalizācijā. Bērni var pazust vai tikt nošķirti no savām ģimenēm. Meitenes ir īpaši pakļautas piespiedu laulību riskam, ja ģimenes dzīvo grūtos finansiālos apstākļos vai vēlas viņas pasargāt no turpmākas seksuālas vardarbības. Risks palielinās vēl vairāk, ja bērni ceļo bez pavadības vai ir spiesti uzturēties pārpildītās telpās kopā ar svešiem pieaugušajiem.

Bērnu aizsardzības mērķis pirmām kārtām ir aizstāvēt Eiropas vērtības, proti, cilvēktiesību ievērošanu, cilvēka cieņu un solidaritāti. Tas nozīmē arī nodrošināt Eiropas Savienības tiesību aktu izpildi un ievērot Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un starptautiskās cilvēktiesības attiecībā uz bērna tiesībām. Tāpēc prioritāte ir aizsargāt visus bērnus migrantus visos migrācijas posmos neatkarīgi no viņu statusa.

Eiropas Savienība kopā ar dalībvalstīm ir aktīvi darbojusies šajā jomā jau daudzus gadus. Spēkā esošie ES politikas virzieni un tiesību akti nodrošina stabilu satvaru bērnu migrantu tiesību aizsardzībai, kas aptver visus migrācijas aspektus, tostarp uzņemšanas nosacījumus, viņu pieteikumu izskatīšanu un integrāciju. **Rīcības plānam par nepavadītiem nepilngadīgiem (2010.–2014. gads)**³ ir bijusi būtiska nozīme, lai uzlabotu informētību par nepavadītu bērnu migrantu aizsardzības vajadzībām un veicinātu aizsardzības pasākumus⁴. Bērnu migrantu aizsardzības jautājums nesen tika izskatīts Eiropas programmā migrācijas jomā⁵ un paziņojumā par situāciju saistībā ar tās īstenošanu⁶. Komisijas ieteikumā “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana” ir sniegtas norādes ar mērķi samazināt bērnu nabadzību un uzlabot bērnu labklājību, izmantojot integrētus un mērķtiecīgus pasākumus⁷. Tādējādi dalībvalstīs ir ļoti daudz zināšanu un paraugprakses bērnu migrantu aizsardzības jomā.

¹ Šajā dokumentā jēdzieni “bērni migranti” vai “bērni” attiecas uz visiem bērniem, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie (personas vecumā līdz 18 gadiem) un kuri piespiedu kārtā ir pārvietoti vai migrē uz ES vai tās teritorijā – vai nu ar (paplašināto) ģimeni, personām, kuras nav viņu ģimenes locekļi (no vecākiem nošķirti bērni), vai vieni paši – neatkarīgi no tā, vai tie meklē patvērumu. Šajā paziņojumā izmantots jēdziens “no vecākiem nošķirts bērns”, kā noteikts 8. punktā ANO Bērnu tiesību komitejas Vispārēja komentārā Nr. 6.

² <http://ec.europa.eu/eurostat/web/asylum-and-managed-migration/data/database>.

³ COM(2010) 213 galīgā redakcija.

⁴ Kopā ar šo paziņojumu tiek iesniegts dienestu darba dokuments, kurā ziņots par rīcības plāna īstenošanu kopš 2012. gada, SWD(2017) 129.

⁵ COM(2015)240 *final*.

⁶ COM(2016) 85 *final*.

⁷ Komisijas 2013. gada 20. februāra Ieteikums 2013/112/ES “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana” (OV L 59, 2.3.2013., 59. lpp.).

Neskatoties uz šo pozitīvo pieredzi un dalībvalstīs gūtajiem panākumiem, ieceļojušo bērnu migrantu skaita nesenis pieaugums ir radījis spiedienu uz valstu sistēmām un iestādēm un atklājis trūkumus un nepilnības visu kategoriju bērnu migrantu aizsardzībā. **10. ikgadējā forumā par bērna tiesībām un bērnu migrantu aizsardzību**, ko Komisija rīkoja 2016. gada 28.–30. novembrī⁸, un diskusijās, kas risinājās īpašās apaļā galda sanāksmēs ar nevalstiskajām un starptautiskajām organizācijām, kā arī 2017. gada 26. un 27. janvāra konferencē “*Lost in Migration*”⁹ tika uzsvērtā nepieciešamība veikt mērķtiecīgus pasākumus, lai labāk aizsargātu bērnus migrantus. Turklāt 2017. gada 23. marta ziņojumā, ko sagatavojis Eiropas Padomes ģenerālsēkretāra īpašais pārstāvis migrācijas un bēgļu jautājumos, tika noteiktas galvenās problēmas, ar kurām saskaras bērni migranti Eiropā¹⁰.

Ņemot vērā Eiropā ieceļojušo bērnu migrantu pieaugušo skaitu un arvien lielāku spiedienu uz valstu migrācijas pārvaldības un bērnu aizsardzības sistēmām, **šajā paziņojumā ir noteikta virkne pasākumu, kas ir jāveic vai labāk jāīsteno Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm ar attiecīgo ES aģentūru** (Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras, Eiropas Patvēruma atbalsta biroja (EASO) un Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (FRA)) atbalstu.

Šā paziņojuma pamatā ir attiecīgas ES iniciatīvas, kas īstētas, lai risinātu migrācijas problēmas, tostarp konkrēti papildu aizsardzības pasākumi, kuri ierosināti saistībā ar ES patvēruma jomas tiesību aktu reformu¹¹, rīcības plāns integrācijas jomā¹² un Komisijas ieteikums par atgriešanu¹³, kas pievienots atjauninātajam rīcības plānam par atgriešanu¹⁴. Tādējādi mērķis ir nodrošināt vairākus saskaņotus un efektīvus pasākumus, lai steidzami risinātu aizsardzības trūkumus un vajadzības, ar kurām saskaras bērni, kad tie nonāk Eiropā, sākot no to identifikācijas, uzņemšanas un procesuālo garantiju īstenošanas līdz ilgtspējīgu risinājumu ieviešanai. Ir arī iespējams izvērst transversālas darbības visos migrācijas posmos, piemēram, labāk un mērķtiecīgāk izmantot ES finansiālo atbalstu, uzlabot datu par bērniem migrantiem vākšanu un nodrošināt apmācību visiem darbiniekiem, kuri strādā ar bērniem migrantiem. Lai aizsargātu bērnus visā pasaulē, tostarp izcelsmes un tranzīta valstīs, šīs darbības īstēnos, nodrošinot sinerģiju ar Eiropas Savienībā veiktajiem pasākumiem.

Visi šie elementi būtu jāīsteno kā daļa no **ES visaptverošās pieejas migrācijas pārvaldībai, kā arī būtu jānodrošina bērnu migrantu efektīva aizsardzība**, koncentrējoties uz pārrobežu sadarbības pastiprināšanu¹⁵.

Visās darbībās vai lēmumos, kas pieņemti attiecībā uz bērniem, galvenajam apsvērumam jābūt “bērna interešu prioritātes” principam.

⁸ http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=34456.

⁹ http://lostinmigration.eu/Conclusions_Lost_in_Migration_Conference.pdf.

¹⁰ <https://www.coe.int/en/web/portal/-/srsq-identifies-main-challenges-for-migrant-and-refugee-children-in-europe>.

¹¹ Skat. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1620_lv.htm un http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2433_lv.htm.

¹² COM(2016) 377 *final*.

¹³ C(2017) 1600 *final*.

¹⁴ COM(2017) 200 *final*.

¹⁵ Saskaņā ar “desmit principiem integrētām bērnu aizsardzības sistēmām” – http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/2015_forum_roc_background_en.pdf.

2. PAMATCĒLOŅU NOVĒRŠANA UN BĒRNU AIZSARDZĪBA MIGRĀCIJAS MARŠRUTOS: ES ĀRĒJĀS DARBĪBAS TURPMĀKA PASTIPRINĀŠANA

Lai aizsargātu bērnus migrantus, vispirms ir jārisina migrācijas **pamatcēloņi**, kuru dēļ daudzi no viņiem dodas bīstamajā ceļā uz Eiropu. Tas nozīmē, ka ir jārisina tādi jautājumi kā vardarbīgi un bieži vien ieilguši konflikti, piespiedu pārvietošana, dzīves līmeņa atšķirības, ierobežotās ekonomiskās iespējas un piekļuve pamatpakalpojumiem, īstenojot pastāvīgus centienus, lai izskaustu nabadzību un atstumtību un izstrādātu integrētas bērnu aizsardzības sistēmas trešās valstīs¹⁶. Eiropas Savienība un tās dalībvalstis ir pastiprinājušas savus centienus izveidot visaptverošu ārpolitikas sistēmu, lai pastiprinātu ar partnervalstīm īstenoto sadarbību bērnu aizsardzības integrēšanā pasaules, reģionālā un divpusējā līmenī. Eiropas Savienība ir pilnībā apņēmusies īstenot Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam, kurā ir aicināts izveidot pasauli, kurā ikviens bērns uzaug brīvs no vardarbības un eksploatacijas, viņa tiesības ir aizsargātas un ir nodrošināta piekļuve kvalitatīvai izglītībai un veselības aprūpei.

2015. gada **Valletas samita deklarācijā un tās rīcības plānā**¹⁷ ir aicināts novērst un apkarot neatbilstīgo migrāciju, migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību (īpašu uzmanību pievēršot sievietēm un bērniem), vienlaikus mudinot risināt neatbilstīgās un nedrošās migrācijas pamatcēloņus. 2016. gadā līdz ar partnerības satvara¹⁸ pieņemšanu migrācija ir stingrāk integrēta ES ārpolitikā, lai novērstu tās pamatcēloņus un pārorientētu ES sniegto attīstības atbalstu.

Pašlaik tiek veikti konkrēti pasākumi iepriekš minētās pieejas īstenošanai, koncentrējoties uz **bērnu aizsardzības mehānismu izstrādes atbalstu partnervalstīs** un īpašu uzmanību pievēršot nepilngadīgajiem bez pavadības, lai nodrošinātu drošu vidi bērniem migrācijas maršrutos. Piemēram, projekta “Labāka migrācijas pārvaldība” (EUR 46 miljoni) mērķis ir uzlabot migrācijas pārvaldību reģionālā līmenī Āfrikas ragā, nodrošinot īpašu aizsardzību nepavadītiem un no vecākiem nošķirti nepilngadīgajiem, kuri ir kļuvuši par cilvēku kontrabandas un tirdzniecības tīklu upuriem. Reģionālās attīstības un aizsardzības programmā, kuras ietvaros turpinās projekti Etiopijā (EUR 30 miljoni), Kenijā (EUR 15 miljoni), Somālijā (EUR 50 miljoni), Sudānā (EUR 15 miljoni) un Ugandā (EUR 20 miljoni), īpaša uzmanība ir pievērsta nepavadītu nepilngadīgo aizsardzībai, lai izveidotu uz pierādījumiem balstītus, novatoriskus un ilgtspējīgus risinājumus attīstības un aizsardzības jomā gan attiecībā uz bēgļiem, gan to uzņēmējām kopienām, tostarp, lai nodrošinātu piekļuvi pamattiesībām un pamatpakalpojumiem un to sniegšanu. Rietumāfrikā ir piešķirts atbalsts migrantu izcelsmes un tranzīta valstīm, lai stiprinātu reģionālo sadarbību bērnu aizsardzības jomā, tostarp atbalsts Rietumāfrikas tīklam pārceļojošo bērnu aizsardzībai, sniedzot palīdzību kopēju aizsardzības standartu un ilgtspējīgas atgriešanās un reintegrācijas mehānismu izstrādē. Reģionā, piemēram, Mauritānijā, pašlaik tiek īstenoti arī citi konkrēti un mērķtiecīgi pasākumi, īpašu uzmanību pievēršot bērnu tirdzniecības potenciālajiem upuriem.

Nepavadītu bērnu neatbilstīgā migrācija uz ES pa nedrošiem maršrutiem rada risku, ka viņi varētu kļūt par bērnu tirdzniecības un izmantošanas upuriem, kā arī apdraud šo bērnu veselību un pat dzīvību. Ir pastiprinātas **izpratnes veicināšanas kampaņas** par risku un apdraudējumu, ar ko bērni saskaras migrācijas maršrutos.

ES finansētajās humānās palīdzības operācijās arī turpmāk tiks ņemtas vērā meiteņu un zēnu īpašās vajadzības un neaizsargātība un tiks nodrošināta šo bērnu aizsardzība viņu pārvietošanas laikā.

¹⁶ Skat. Komisijas paziņojumu “Cienpilna dzīve – atkarības no atbalsta vietā stājoties pašpaļāvībai”, COM(2016)234 (final)

¹⁷ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/12-valletta-final-docs/>.

¹⁸ COM(2016)385 final.

Vajadzības gadījumā tiks sniegts atbalsts gan izcelsmes valstī, gan dažādos migrācijas maršrutos; šis atbalsts ietvers vardarbības (tostarp seksuālas vardarbības) novēršanu un reakcijas atbildi uz to, lietu pārvaldību, nozaudēto civilstāvokļa dokumentu reģistrāciju un atjaunošanu, ģimenes locekļu meklēšanu un ģimenes atkalapvienošanu, psihosociālo atbalstu, informācijas sniegšanu, izglītību un ārkārtas pajumtes bērniem bez pavadības¹⁹. Piemēram, Dienvidsudānā ANO Bērnu fonds (*UNICEF*) ir veicis bērnu aizsardzības pasākumus, kas jo īpaši vērsti uz ģimenes locekļu nošķiršanas novēršanu un atbildes reakciju uz to, ģimenes locekļu meklēšanu un ģimenes atkalapvienošanu; psihosociālo atbalstu; mācībām par mīnu radīto apdraudējumu un cita veida preventīvu ziņojumapmaiņu dzīvības glābšanas nolūkā; kā arī bērnu, kuri iesaistīti bruņotos spēkos un bruņotos grupējumos, atbrīvošanu un reintegrāciju. Irākā organizācija „Glābiet bērnus” nodrošina tūlītēju dzīvību glābjošu palīdzību Mosulas krīzes skartajiem bērniem un viņu ģimenēm, kā arī iekšzemē pārvietotajām personām, kā arī meitenēm un zēniem uzņemošajās kopienās nodrošina uzlabotu piekļuvi kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai un bērnu aizsardzības dienestiem. Afganistānā Starptautiskā Migrācijas organizācija sniedz humāno aizsardzību un palīdzību neaizsargātiem Afganistānas nepilngadīgajiem bez pavadības un bez personu apliecinošiem dokumentiem.

Reaģējot uz krīzi Sīrijā un ņemot vērā to, ka puse no tiem, kurus skārusi Sīrijas krīze gan pašā valstī, gan ārpus tās, ir bērni, Komisija ir strādājusi, lai sasniegtu Londonas konferences mērķi²⁰, proti, **visiem bērniem bēgļiem nodrošināt izglītību**. Lai bērniem, kuri ir pārvietoti saistībā ar Sīrijas krīzi, visā reģionā nodrošinātu piekļuvi izglītībai, ir piešķirti vairāk nekā EUR 700 miljoni, vai nu izmantojot Bēgļu atbalsta mehānismu Turcijā, vai arī ES Trasta fondu reaģēšanai uz krīzi Sīrijā. Šie pasākumi ir cita starpā īstenoti, izveidojot reģionālu partnerību ar *UNICEF* izglītības jomā, kas aptver Libānu, Turciju un Jordāniju, kā arī sadarbību ar *SPARK*, Vācijas – Jordānijas universitāti, Britu padomi, Vācijas Akadēmiskās apmaiņas dienestu, *Nuffic*, *Expertise France* un Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroju (*UNHCR*), lai palīdzētu uzlabot piekļuvi kvalitatīvas augstākās izglītības iespējām, piešķirot stipendijas neaizsargātiem un iekšzemē pārvietotiem studentiem Sīrijā, kā arī Sīrijas bēgļiem. Briselē 4. un 5. aprīlī notikušajā konferencē par atbalstu Sīrijas nākotnei²¹ Komisija kopā ar citiem konferences dalībniekiem vienojās turpināt šo darbu, lai nodrošinātu, ka Sīrijā un reģionā nav tā sauktās zaudētās paaudzes bērnu, un visiem bērniem bēgļiem un neaizsargātiem bērniem uzņēmējās kopienās sniegtu kvalitatīvu izglītību, nodrošinot vienlīdzīgu piekļuvi gan zēniem, gan meitenēm.

Nesen pārskatītajās **ES pamatnostādnes par bērna tiesību veicināšanu un aizsardzību**²² ir atjaunināta ES aņņemšanās attiecībās ar trešām valstīm, tostarp attiecībās ar migrantu izcelsmes vai tranzīta valstīm, veicināt un aizsargāt bērna tiesību nedalāmību. Šajās pamatnostādnes ir sniegtas norādes ES iestāžu un dalībvalstu darbiniekiem par to, kā īstenot sistēmu pastiprināšanas pieeju, lai nodrošinātu visu bērnu tiesību aizsardzību. Padome 2017. gada 3. aprīlī pieņemtajos secinājumos²³ uzsvēra, ka Eiropas Savienība turpinās **aktīvi iesaistīties procesos, kuriem jāvainagojas ar globālā pakta par bēgļiem un globālā pakta par migrāciju izstrādi** pēc Ņujorkas deklarācijas par bēgļiem

¹⁹ Skat. SWD(2016) 183 *final* – “Alternatīvā aizsardzība: uzlabot aizsardzības rezultātus, lai samazinātu risku cilvēkiem humanitārās krīzēs.”

²⁰ Skat. konferences deklarāciju <https://www.supportingsyria2016.com/news/co-hosts-declaration-of-the-supporting-syria-and-the-region-conference-london-2016/>.

²¹ Skat. konferences deklarāciju <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/04/05-syria-conference-co-chairs-declaration/>.

²² ES pamatnostādnes par bērna tiesību veicināšanu un aizsardzību, 2017. gada 7. marts, 6846/17. https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/22017/guidelines-promotion-and-protection-rights-child_en.

²³ Padomes secinājumi par bērna tiesību veicināšanu un aizsardzību, 2017. gada 3. aprīlis, 7775/17.

un migrantiem pieņemšanas 2016. gada septembrī²⁴. Šajā saistībā Padome atkārtoti apliecināja nepieciešamību aizsargāt visus bērnus bēgļus un bērnus migrantus neatkarīgi no viņu statusa un vienmēr pirmām kārtām ņemt vērā bērnu, tostarp nepavadītu bērnu un no ģimenēm nošķirtu bērnu, intereses, pilnībā ievērojot ANO Konvenciju par bērna tiesībām un tās fakultatīvos protokolus.

Galvenās darbības

Komisijai un dalībvalstīm būtu:

- prioritāte jāpiešķir darbībām, kuru mērķis ir stiprināt bērnu aizsardzības sistēmas migrācijas maršrutos, tostarp saistībā ar Valletas samita politiskās deklarācijas un rīcības plāna, un partnerības satvara īstenošanu, kā arī attīstības jomas sadarbības ietvaros;
- jāatbalsta partnervalstis bērnu aizsardzības sistēmu un civilstāvokļa aktu reģistrācijas dienestu izveidē, kā arī pārrobežu sadarbībā bērnu aizsardzības jomā;
- jāatbalsta projekti, kuru mērķis ir nepavadītu bērnu aizsardzība trešās valstīs migrācijas maršrutos, jo īpaši bērnu tirdzniecības un kontrabandas novēršana;
- aktīvi jāīsteno ES pamatnostādnes par bērna tiesību veicināšanu un aizsardzību.

3. ĀTRA UN VISAPTEROŠA IDENTIFIKĀCIJA UN AIZSARDZĪBA

Pēc ierašanās Eiropas Savienībā bērni migranti vienmēr būtu **jāidentificē un jāreģistrē kā bērni**, izmantojot vienotu datu kopumu visā Eiropas Savienībā (piemēram, norādot, vai bērns ir bez pavadības, nošķirts no ģimenes vai ceļo ar ģimeni, valstspiederību/bezvalstniecību, vecumu, dzimumu, utt.). Bērniem būtu jāpiešķir prioritāte visās ar robežšķērsošanu saistītās procedūrās un identifikācijas un reģistrācijas procesā jāsaņem specializēta personāla sniegts pienācīgs atbalsts. Vācot pirkstu nospiedumus un biometriskos datus, būtu jāpiemēro bērniem pielāgotas pieejas, kurās ņemts vērā viņu dzimums. Būtu labāk, sistemātiski un individuāli jāizvērtē neaizsargātība un īpašas aizsardzības vajadzības, tostarp veselības aprūpes vajadzības.

Bērni, it īpaši bērni bez pavadības, ir vēl vairāk pakļauti **ekspluatācijas un bērnu tirdzniecības riskam**²⁵. Bērni ir īpaši neaizsargāta iedzīvotāju grupa, ko apdraud cilvēku tirgotāji, un risks kļūt par šādas prakses upuriem ir palielinājies vēl vairāk, ņemot vērā bērnu, kuri ierodas Eiropas Savienībā, skaitu. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, lai reaģētu uz to meiteņu un zēnu vajadzībām, kuri, iespējams, ir cietuši no visu veidu seksuālās vai ar dzimumu saistītās vardarbības. Tomēr ne vienmēr tiek izmantotas valstu sistēmas bērnu aizsardzībai un/vai cilvēku tirdzniecības apkarošanas mehānismi, vai arī tie tiek izmantoti ar kavēšanos. Bērnus, kuri ir bezvalstnieki, piemēram, tāpēc, ka viņu vecāki ir bezvalstnieki, vai tāpēc, ka viņu mātes pilsonības valsts tiesību aktos pastāv diskriminācija dzimuma dēļ, var būt grūti identificēt, un tādējādi tiek aizkavēta viņu statusa noteikšana Eiropas Savienībā.

Tāpēc **personai, kura ir atbildīga par bērnu aizsardzību**, būtu jāiesaistās identifikācijas un reģistrācijas agrīnā posmā. Priekšposteņa dalībvalstīm, ja nepieciešams, būtu jānodrošina citu dalībvalstu atbalsts, nosūtot ekspertus no ES aģentūrām. Steidzami ir nepieciešams bērnu aizsardzību integrēt karstajos punktos, katrā punktā ieceļot bērnu aizsardzības inspektoru, kurš būs atbildīgs par bērnu aizsardzību un darbosies kā kontaktpunkts attiecībā uz visiem jautājumiem saistībā ar bērniem neatkarīgi no tā, vai šie bērni lūdz starptautisko aizsardzību.

Bieži vien **ģimenes locekļu pārrobežu meklēšana un atkalapvienošana**, tostarp izcelsmes un tranzīta valstīs, netiek veikta, ietilgst vai tiek sākta pārāk vēlu. Šīs procedūras būtu vienkāršākā veidā

²⁴ Ņujorkas deklarācija par bēgļiem un migrantiem, A/71/L.1*, 2016. gada 13. septembris.

²⁵ Skat. COM(2016) 267 final.

un ātrāk jāisteno attiecībā uz visiem bērniem neatkarīgi no tā, vai viņi lūdz starptautisko aizsardzību (un tādējādi saskaņā ar Dublinas regulu²⁶ var pretendēt uz pārvietošanu), vai ir piemērojama Direktīva par ģimenes atkalapvienošanu²⁷. Turklāt būtu jāveic pasākumi, lai pārbaudītu ģimenes saites no vecākiem nošķirtiem bērniem, kuri ceļo kopā ar pieaugušajiem, pirms viņi tiek nosūtīti tālāk vai aizbildnība tiek uzticēta pavadošajam pieaugušajam.

Bezvēsts pazudušajiem bērniem migrantiem ir tādas pašas tiesības uz aizsardzību kā bezvēsts pazudušajiem attiecīgās valsts bērniem. Lai cīnītos pret bērnu bezvēsts pazušānu, ir nepieciešams izveidot stabilus novēršanas mehānismus un reaģēšanas pasākumus. Bezvēsts pazudušie bērni, kuri atrasti jebkur Eiropas Savienības teritorijā, preventīvos nolūkos ir nekavējoties jāidentificē, jāreģistrē un jānogādā bērnu aizsardzības iestādēs.

Ir jāievieš protokoli un ir procedūras, lai **regulāri ziņotu** iestādēm par nepavadītu bērnu pazušānu gadījumiem un **veiktu atbildes pasākumus**²⁸. Jo īpaši uzņēmšanas centru vadītājiem, kā arī citām personām, kuras ir iesaistītas bērnu aprūpē, būtu jāziņo policijai par visiem bērnu pazušānu gadījumiem. Nepieciešamības gadījumā jāizmanto uzticības tālruni ziņošanai par pazudušiem bērniem (numurs 116 000, kas darbojas visās ES dalībvalstīs) un valstu brīdināšanas mehānismi par bērnu pazušānu. Policijai būtu jāreģistrē visi gadījumi, kad pazūd bērni bez pavadības, kā arī jāievada ziņojums par pazudušu bērnu Šengenas Informācijas sistēmā (*SIS*) un jāsazinās ar attiecīgās valsts *SIRENE* biroju. Dalībvalstīm būtu arī jāpieprasa izdot attiecīgu Interpola paziņojumu par bezvēsts pazudušām personām²⁹, vajadzības gadījumā iesaistot Eiropolu. Turpmāki pasākumi, kas paredzēti, lai veicinātu informētību par bezvēsts pazudušo bērnu jautājumu, varētu ietvert arī informācijas kampaņas attiecīgās sabiedriskās vietās.

Nesen ierosinātā *SIS* reforma ietver priekšlikumu brīdinājuma ziņojumam par bezvēsts pazudušu bērnu sistēmā pievienot klasifikāciju, norādot pazušānu apstākļus, ja tādi ir zināmi, un faktu, ka bērns ir bez pavadības un/vai cilvēku tirdzniecības upuris³⁰. Tiek īstenots darbs pie automatizētas pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmas *SIS*. Tas ļaus veikt meklēšanu *SIS*, izmantojot pirkstu nospiedumus, un uzticamāk identificēt bērnus, kuriem nepieciešama aizsardzība. Samazinot vecumu pirkstu nospiedumu noņemšanai un sejas attēlu uzņemšanai no 14 līdz 6 gadiem, kā tas ierosināts pārskatītajā *Eurodac* regulā, varētu arī atvieglot bezvēsts pazudušo bērnu meklēšanu³¹. Turklāt turpmāka iecerēšanas/izceļošanas sistēma³² palīdzēs arī uzlabot to bērnu identificēšanu un atklāšanu, kuriem ir trešo valstu valstspiederība un kuri pazuduši Eiropā.

---

²⁶ Regula (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, OV L 180, 29.6.2013., 31.-59. lpp.

²⁷ Direktīva 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanu, OV L 251, 3.10.2003., 12.-18. lpp.

²⁸ Skat., piemēram, Zviedrijas visaptverošo pieeju attiecībā uz bezvēsts pazudušiem bērniem bez pavadības (valsts mēroga kartēšana/analīze/turpmākie pasākumi). <http://www.lansstyrelsen.se/Stockholm/Sv/manniska-och-samhalle/manskliga-rattigheter/ensamkommande-barn-som-forsvinner/Sidor/mapping-analysis-follow-up-on-missing-unaccompanied-minors-in-sweden.aspx>.

²⁹ Pienācīgi ņemot vērā aizsardzības pasākumus, lai nepieļautu, ka personas, kuras lūdz starptautisko aizsardzību, vai viņu ģimenes tiek pakļautas trešās valstīs esošu personu nodarīta nopietna kaitējuma riskam.

³⁰ COM(2016) 883 *final*.

³¹ COM(2016)272 *final*.

³² COM(2016)194 *final*.

Galvenās darbības

Sākot no 2017. gada, dalībvalstis ar Komisijas un ES aģentūru atbalstu tiek mudinātas:

- vākt salīdzināmus datus un apmainīties ar tiem, lai atvieglotu bezvēsts pazudušo bērnu pārrobežu meklēšanu un ģimenes saikņu pārbaudi;
- vācot pirkstu nospiedumus un biometriskos datus, piemērot bērniem pielāgotas pieejas, kurās ņemts vērā viņu dzimums;
- nodrošināt, ka persona, kura ir atbildīga par bērnu aizsardzību, iesaistās agrīnā identifikācijas un reģistrācijas posmā un ka katrā karstajā punktā ir norīkoti bērnu aizsardzības inspektori;
- ieviest vajadzīgās procedūras un protokolus, lai regulāri ziņotu iestādēm par nepavadītu bērnu pazušanas gadījumiem un veiktu atbildes pasākumus.

4. ATBILSTOŠAS UZŅEMŠANAS NODROŠINĀŠANA EIROPAS SAVIENĪBĀ

Bērnu migrantu uzņemšanas nosacījumi ietver ne tikai drošu un piemērotu mitekli, bet arī visus nepieciešamos atbalsta pakalpojumus, lai nodrošinātu bērna intereses un labklājību, piemēram, neatkarīgu pārstāvību, kā arī piekļuvi izglītībai, veselības aprūpei, psihosociālajam atbalstam, brīvā laika un ar integrāciju saistītiem pasākumiem.

Uzņemšanas centri ne vienmēr ir pielāgoti bērnu vajadzībām, un personāls ne vienmēr ir apmācīts vai kvalificēts darbam ar bērniem. Pienācīgi bērnu aizsardzības un drošības pasākumi vēl nav ieviesti visos uzņemšanas centros. Iespējams, ka individuālo vajadzību novērtējums nav pietiekams vai netiek veikts, tādējādi neļaujot īstenot pielāgotus risinājumus, lai apmierinātu katra bērna vajadzības. Lai gan ģimenes apstākļos/audžuģimenē veiktas aprūpes izmantošana attiecībā uz bērniem bez pavadības pēdējos gados ir paplašinājusies un izrādījusies sekmīga un izmaksu ziņā efektīva, tā vēl joprojām netiek pielietota pietiekamā mērā. Traumatisku pieredzi guvušajiem bērniem un ģimenēm ir nepieciešams psiholoģiskais atbalsts, tāpat arī meitenēm un zēniem, kuri, iespējams, cietuši no seksuālas un ar dzimumu saistītas vardarbības, ir nepieciešami īpaši pakalpojumi, kas veicina piekļuvi seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpei. Bērni, kuri dzīvo kopienās, var saskarties ar šķēršļiem, kas liedz piekļuvi veselības aprūpei un izglītībai. Bērniem ne vienmēr ir nodrošināta savlaicīga piekļuve izglītībai, lai gan saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par bērna tiesībām tās ir viņu cilvēktiesības, kas ir būtiskas, lai nodrošinātu šo bērnu nākotni un labklājību.

Lai risinātu šīs problēmas, Komisija arī turpmāk kā prioritāti noteiks drošu piekļuvi formālajai un neformālajai izglītībai, samazinot laiku, kurā bērnu izglītība ir pārtraukta³³. Ir jādara viss iespējamais, lai nodrošinātu piemērotu un drošu uzņemšanas apstākļu pieejamību un piekļuvi tiem. Piemērotas iespējas, jo īpaši attiecībā uz bērniem bez pavadības, varētu būt izvietošana kopā ar pieaugušajiem radniekiem vai audžuvecāku ģimenē, izmitināšanas centri ar īpašiem pielāgojumiem bērniem vai cits piemērots mitekļis, piemēram, atvērtie uzņemšanas centri, kas tiek cieši uzraudzīti un ir paredzēti, lai nodrošinātu bērnu aizsardzību, vai neliela mēroga dzīvesvieta, kas paredzēta

³³ Jo īpaši ar Ārkārtas atbalsta instrumenta starpniecību. http://ec.europa.eu/echo/what-we-do/humanitarian-aid/emergency-support-within-eu_en.

vecākiem bērniem neatkarīgai dzīvošanai³⁴. Apvienoto Nāciju Organizācijas vadlīnijās par bērnu alternatīvo aprūpi ir noteikti attiecīgie standarti³⁵.

Dažos gadījumos bērni ir tikuši izvietoti slēgtās telpās piemērotu alternatīvu uzņemšanas vietu trūkuma dēļ. Ņemot vērā **aizturēšanas negatīvo ietekmi** uz bērniem, saskaņā ar ES tiesību aktiem administratīvā aizturēšana būtu jāizmanto vienīgi ārkārtas apstākļos, ja tas noteikti nepieciešams, un tikai kā galējais līdzeklis, turklāt aizturēšanai jābūt pēc iespējas īsākai, un tā nekādā gadījumā nevar notikt cietuma telpās.

Turklāt, ja aizturēšana ir pamatota, ir jādara viss iespējamais, lai nodrošinātu, ka ir pieejams bērnu migrantu administratīvās aizturēšanas alternatīvu klāsts³⁶, tostarp, izmantojot ES fondu atbalstu. Aizturēšanas alternatīvu veicināšana būs galvenais temats 11. forumā par bērnu tiesībām (kas notiks 2017. gada novembrī).

Efektīvu uzraudzības sistēmu izveidei valstu līmenī arī būtu jāveicina uzņemšanas centru laba darbība un jānodrošina, ka uzņēmējdarbības intereses (attiecībā uz centriem, kuri darbojas peļņas nolūkā) neprevālē pār bērnu aizsardzību. Lai atbalstītu dalībvalstis, *EASO* papildus norādēm par uzņemšanas nosacījumiem, kas jau tika izstrādātas pagājušajā gadā un kas attiecas uz visiem patvēruma meklētājiem, 2017. gadā izstrādās īpašas norādes par darbības standartiem un rādītājiem, kuri piemērojami nepavadītu bērnu uzņemšanas materiālajiem nosacījumiem.

Galvenās darbības

Sākot no 2017. gada, dalībvalstis ar Komisijas un ES aģentūru atbalstu tiek mudinātas:

- nodrošināt, ka bērnu neaizsargātības un vajadzību individuālā izvērtēšana atkarībā no viņu dzimuma un vecuma tiek veikta uzreiz pēc viņu ierašanās un ņemta vērā visās turpmākajās procedūrās;
- nodrošināt, ka visiem bērniem ir savlaicīgi pieejama veselības aprūpe (tostarp profilaktiskā veselības aprūpe) un psihosociālais atbalsts, kā arī iekļaujoša formālā izglītība neatkarīgi no bērna un/vai viņa vecāku statusa;
- nodrošināt, ka bērniem bez pavadības tiek nodrošinātas dažādas alternatīvas aprūpes iespējas, tostarp audžuģimenē/ģimenes apstākļos veikta aprūpe;
- bērnu aizsardzības politiku integrēt visos uzņemšanas centros, kuros uzņem bērnus, tostarp iecelt personu, kas ir atbildīga par bērnu aizsardzību;
- nodrošināt, ka ir pieejams pietiekams klāsts bērnu migrantu administratīvās aizturēšanas alternatīvu, un uzraudzīt šīs alternatīvas;
- nodrošināt, ka tiek ieviesta atbilstoša un efektīva sistēma bērnu migrantu uzņemšanas uzraudzībai;
- pilnībā izmantot gaidāmās *EASO* norādes par darbības standartiem un rādītājiem, kas attiecas uz nepavadītu bērnu uzņemšanas materiālajiem nosacījumiem.

³⁴ Kā noteikts 24. pantā Direktīvā 2013/33/ES, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (pārstrādāta redakcija), OV L 180, 29.6.2013., 96.–116. lpp.

³⁵ <http://www.refworld.org/docid/4c3acd162.html>.

³⁶ Skat. 11. pantu Direktīvā 2013/33/ES, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (pārstrādāta redakcija), OV L 180, 29.6.2013., 96.–116. lpp., un papildu informācijai *UNHCR* Aizturēšanas standarti un dokumenti, kas minēti 84.–88. punktā zem virsraksta "Aizturēšanas alternatīvas". http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=42359.

5. NODROŠINĀT ĀTRU UN EFEKTĪVU PIEKĻUVI STATUSA NOTEIKŠANAS PROCEDŪRĀM UN PROCESUĀLO GARANTIJU ĪSTENOŠANU

Attiecībā uz visiem bērniem, kuri atrodas Eiropas Savienības teritorijā, ir jāpiemēro **atbilstošas garantijas**, tostarp visos patvēruma un atgriešanas procedūras posmos. Šobrīd ir jāpastiprina vairāki svarīgi aizsardzības pasākumi, jo īpaši attiecībā uz piekļuvi informācijai, juridisko pārstāvību un aizbildnību, tiesībām tikt uzklautam, tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un daudzdisciplināru vecuma novērtējumu, ievērojot bērna tiesības.

Aizbildņiem ir svarīga nozīme, lai garantētu piekļuvi tiesībām un aizsargātu visu nepavadīto bērnu, tostarp to, kuri nelūdz patvērumu, intereses. Sadarbībā ar citiem dalībniekiem viņi var palīdzēt sekmēt bērnu uzticēšanos un nodrošināt viņu labklājību, tostarp integrācijas nolūkā. Aizbildņi var arī palīdzēt novērst to, ka bērni pazūd vai kļūst par cilvēku tirdzniecības upuriem. Pašlaik pastāv būtiskas nepilnības aizbildniecības sistēmu darbībā dažās dalībvalstīs, jo īpaši attiecībā uz attiecīgi kvalificētu un pieejamu aizbildņu skaitu un viņu iecelšanas ātrumu. Vajadzības gadījumā būtu jāpastiprina aizbildniecības iestādes. Aizbildņi jāpieņem darbā pietiekamā skaitā, jāieceļ amatā ātrāk un tiem jābūt labāk nodrošinātiem, lai pildītu savus pienākumus. Turklāt ir steidzami nepieciešams izstrādāt paraugpraksi un norādes, kā arī veikt to apmaiņu starp aizbildņiem un aizbildniecības iestādēm dalībvalstīs. Tāpēc 2017. gadā tiks izveidots Eiropas aizbildniecības tīkls.

Komisijas 2016. gada priekšlikumos par **kopējās Eiropas patvēruma sistēmas** reformu ir atzīta nepavadīto bērnu aizbildņu būtiskā loma un mēģināts pastiprināt konkrētas garantijas, kas piemērojamas bērniem³⁷. Patvēruma procedūru regulas³⁸ priekšlikuma mērķis ir pastiprināt aizbildnības sistēmas dalībvalstīs, savukārt jaunajai Dublinas regulai³⁹ būtu jānodrošina, ka ātri tiek noteikta dalībvalsts, kura ir atbildīga par bērna iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

Vecuma noteikšanas metodes un procedūras dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras, un ne vienmēr tiek ievēroti *EASO* ieteikumi un jaunākā prakse. Piemēram, var tik veikti nevajadzīgi vecuma noteikšanas pasākumi un dažreiz tiek izmantotas invazīvas metodes, bieži vien aizbildņi tiek iecelti tikai pēc tam, kad ir veiktas vecuma noteikšanas procedūras, un strīdi par bērnu vecumu dažreiz noved pie tā, ka bērni tiek aizturēti. Dažos gadījumos bērniem pašiem ir jāmaksā par vecuma noteikšanu strīda gadījumā. Ja ir šaubas par to, vai persona ir jaunāka par 18 gadiem, ir nepieciešams veikt uzticamas daudzdisciplināras vecuma noteikšanas procedūras, nodrošinot pilnīgu atbilstību ES tiesību aktos paredzētajām tiesiskajām garantijām attiecībā uz vecuma noteikšanu. Ja rezultāti ir nepārliciecināmi, saskaņā ar ES tiesību aktiem⁴⁰ būtu jāuzskata, ka persona ir bērns, un šaubas jātulko šai personai par labu. 2017. gadā *EASO* atjauninās savas norādes par vecuma noteikšanu.

Kā minēts iepriekš, **ģimenes locekļu meklēšanas un ģimenes atkalapvienošanas/vienotības procedūras** bieži vien ir ieilgušas vai sāktas pārāk vēlu. Šādas procedūras būtu jāveic neatkarīgi no bērna juridiskā statusa, iesaistot personu, kura ir atbildīga par bērnu aizsardzību, vai bērna aizbildni pēc tā iecelšanas. Attiecībā uz patvēruma meklētājiem netiek pietiekami izmantota pārsūtīšana, pamatojoties uz Dublinas regulas noteikumiem par ģimenes vienotību, un dažreiz tās īstenošana var ilgt mēnešiem. Būtu jāveic saskaņoti pasākumi, lai paātrinātu ģimenes atkalapvienošanas procedūras, par prioritāti nosakot nepavadītus un no vecākiem nošķirtus bērnus. Ja bērni ir pārvietoti pāri

³⁷ Skat. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1620_lv.htm un http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2433_lv.htm.

³⁸ COM(2016) 467 *final*.

³⁹ COM(2016) 270 *final*.

⁴⁰ Attiecībā uz bērniem migrantiem, kuri lūdz patvērumu, tas ir noteikts Direktīvā 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai, OV L 180, 29.6.2013., 60.-95. lpp. Skat. arī 13. panta 2. punktu Direktīvā 2011/36/ES par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību, OV L 101, 15.4.2011., 1.-11. lpp.

robežām Eiropas Savienības teritorijā vai nu saskaņā ar Dublinas regulu vai uz cita pamata, būtiska ir cieša sadarbība starp iestādēm, kas atbild par bērnu labklājību katrā dalībvalstī. Dalībvalstīm būtu pilnībā jāizmanto pastāvošie sadarbības kanāli, piemēram, ar centrālo iestāžu starpniecību, kā paredzēts regulā “Brisele IIa”⁴¹.

Dažreiz notiek ilga kavēšanās **patvēruma pieteikumu izskatīšanā un citu procedūru īstenošanā attiecībā uz bērniem**. Saskaņā ar Eiropas Padomes pamatnostādnēm par bērniem draudzīgu tiesu sistēmu⁴² bērnu statusa noteikšanas procedūrām būtu jānosaka prioritāte (“steidzamības princips”).

Patvēruma meklētāju pārcelšana no Itālijas un Grieķijas ir paredzēta ne tikai, lai mazinātu spiedienu uz šīm dalībvalstīm, bet arī, lai pārceltajām personām nodrošinātu ātru piekļuvi patvēruma procedūrām. Saskaņā ar **Padomes lēmumiem par pārcelšanu**⁴³ dalībvalstīm par prioritāti vajadzētu noteikt neaizsargāto personu, tostarp nepavadītu bērnu un citu bērnu, kuri atrodas īpaši neaizsargātā situācijā, pārcelšanu. Eiropadome 2016. gada decembrī aicināja dalībvalstis vēl vairāk pastiprināt centienus, lai paātrinātu pārcelšanu, jo īpaši attiecībā uz nepavadītiem bērniem⁴⁴. Neraugoties uz pastāvīgu Komisijas pamudinājumu, līdz 2017. gada 2. aprīlim no Grieķijas bija pārcelts tikai 341 nepavadīts un no vecākiem nošķirts bērns. Itālijā ir pārcelts tikai viens no vecākiem nošķirts bērns, jo iestādes vēl nav izstrādājušas īpašu procedūru nepavadītu nepilngadīgo pārcelšanai⁴⁵. Ir svarīgi, lai dalībvalstis pastiprina savu apņemšanos attiecībā uz nepavadītiem un no vecākiem nošķirti bērniem.

Galvenās darbības

2017. gadā Komisija un ES aģentūras:

- izveidos Eiropas aizbildniecības tīklu, lai sadarbībā ar Eiropas aizbildniecības iestāžu tīklu izstrādātu paraugpraksi un norādes par aizbildniecību;
- *EASO* atjauninās savas norādes par vecuma noteikšanu.

Dalībvalstis ar Komisijas un ES aģentūru atbalstu tiek mudinātas:

- nostiprināt aizbildniecības iestādi/institūciju, lai nodrošinātu, ka ātri tiek iecelti aizbildņi visiem bērniem bez pavadības;
- īstenot uzticamas, daudzdisciplināras un neinvazīvas vecuma noteikšanas procedūras;
- nodrošināt ģimenes locekļu ātru un efektīvu meklēšanu gan ES teritorijā, gan ārpus tās, pilnībā izmantojot esošos pārrobežu sadarbības kanālus;
- kā prioritāti noteikt ar bērniem saistītu lietu izskatīšanu (piemēram, patvēruma pieteikumus) saskaņā ar steidzamības principu;
- kā prioritāti noteikt nepavadītu bērnu pārcelšanu no Grieķijas un Itālijas.

⁴¹ Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību, OV L 338, 23.12.2003., 1.-29. lpp.

⁴² Saskaņā ar Patvēruma procedūru direktīvas 31. panta 7. punkta b) apakšpunktu un 50. punktu Eiropas Padomes pamatnostādnēs par bērniem draudzīgu tiesu sistēmu: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016804b2cf3.

⁴³ Padomes Lēmums (ES) 2015/1523 (2015. gada 14. septembris), ar ko nosaka pagaidu pasākumus starptautiskās aizsardzības jomā Itālijas un Grieķijas labā, un Padomes Lēmums (ES) 2015/1601 (2015. gada 22. septembris), ar ko nosaka pagaidu pasākumus starptautiskās aizsardzības jomā Itālijas un Grieķijas labā.

⁴⁴ http://www.consilium.europa.eu/lv/meetings/european-council/2016/12/20161215-euco-conclusions-final_pdf/.

⁴⁵ COM(2017) 212 *final*.

6. ILGTSPĒJĪGU RISINĀJUMU NODROŠINĀŠANA

Ilgtspējīgi risinājumi ir izšķiroši svarīgi, lai ilgtermiņā nodrošinātu kārtību un stabilitāti attiecībā uz visiem bērniem. Ilgtspējīgu risinājumu noteikšanā būtu jāizskata visas iespējas, piemēram, integrācija dalībvalstī, atgriešana izcelsmes valstī, pārmitināšana vai atkalapvienošana ar ģimenes locekļiem trešā valstī. Ir svarīgi, lai visās lietās tiek rūpīgi **noteiktas bērna intereses**⁴⁶.

Būtu jāizstrādā skaidri noteikumi par to bērnu juridisko statusu, kuriem nav piešķirts patvērums, bet kuri netiks nosūtīti atpakaļ uz savu izcelsmes valsti⁴⁷. Dalībvalstīm būtu jāievieš procedūras un procesi, kas palīdzētu rast ilgtspējīgus risinājumus, pamatojoties uz katru atsevišķu gadījumu, un skaidri jānosaka izvērtēšanā iesaistīto personu uzdevumi un pienākumi, lai izvairītos no tā, ka ilgu laiku bērni tiek turēti neziņā par savu juridisko statusu. Turklāt būtu jānodrošina **piekļuve izglītībai, veselības aprūpei un psihosociālajam atbalstam**, kamēr tiek meklēts ilgtermiņa risinājums. Visbeidzot, dalībvalstīm būtu jācenšas nodrošināt, ka ir pieejamas statusa noteikšanas procedūras un tiek noteikts uzturēšanās statuss attiecībā uz bērniem, kuri netiks nosūtīti atpakaļ, jo īpaši attiecībā uz tiem, kuri konkrētajā valstī ir uzturējušies noteiktu laika posmu.

Bērnu **agrīna integrācija** ir būtiska, lai veicinātu viņu attīstību ceļā uz pieaugušo dzīvi. Tas ir arī sociāls ieguldījums un būtisks faktors, kas veicina sociālo kohēziju visā Eiropā. Turklāt, lai samazinātu risku saistībā ar iespējamām noziedzīgām darbībām un pakļautību radikalizācijai, ļoti svarīga ir bērnu integrācija agrīnā posmā, izmantojot integrētus un mērķorientētus pasākumus⁴⁸. Radikalizācijas izpratnes tīkls pēta pieejamo praksi un pieejas, kā atbalstīt un aizsargāt bērnus, kuri, iespējams, pārdzīvojuši emocionālu šoku un ir neaizsargāti pret radikalizāciju⁴⁹. Tas ietver pastāvīgus centienus veicināt pozitīvu pieeju dažādībai, kā arī apkarot rasismu, ksenofobiju un it īpaši naida izpausmes pret bērniem migrantiem.

Ņemot vērā to, ka nesen ieradušies bērni vēl nav varējuši iegūt pietiekamas prasmes un kompetences, lai pilnībā un aktīvi integrētos sabiedrībā, jo īpaši, lai īstenotu pāreju uz turpmākām studijām vai darba tirgu, bērniem šajā pārejas posmā būtu jāsniedz konsultācijas, atbalsts un iespējas turpināt izglītību un apmācību. Turklāt tāpat kā attiecībā uz bērniem, kuri ir ES pilsoņi un ir valsts aprūpē, ir jāievieš mehānismi un procesi, lai palīdzētu sagatavot valsts aprūpē esošos bērnus migrantus pārejai uz pieaugušo dzīvi/dzīvi ārpus aprūpes iestādes.

Komisija veicina sadarbību starp dalībvalstīm šajā jomā, veicinot paraugprakses apmaiņu⁵⁰ un sniedzot finansiālu atbalstu izmēģinājuma projektiem integrācijas jomā attiecībā uz visiem bērniem migrantiem, tostarp tiem, kuri ir bez pavadības. Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds (*AMIF*) (2014.–2020. gads) nepavadītu bērnu integrāciju ir noteicis par prioritāti. Saskaņā ar Rīcības plānu

⁴⁶ Skat. http://www.connectproject.eu/PDF/CONNECT-EU_Reference.pdf (59. lpp.) pārskatu par ES noteikumiem ilgtspējīgu risinājumu jomā.

⁴⁷ Saskaņā ar 2017. gada 7. marta Ieteikuma par atgriešanu 13. punktu (COM(2017) 1600 *final*).

⁴⁸ Saskaņā ar Padomes 2016. gada 3. novembra secinājumiem (13611/16) un COM(2016) 379 *final*. Skat. arī secinājumus Eiropas Padomes 2016. gada 15. marta ziņojumā “Bērnu radikalizācijas novēršana, cīnoties pret pamatcēloņiem” un Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas Rezolūciju 2103/2016.

⁴⁹ Skat. Radikalizācijas izpratnes tīkla (*RAN*) 2016. gada novembra tematisko dokumentu “Bērni repatrianti no konflikta zonām”, kurā izklāstītas īpašas problēmas, ar ko nākas saskarties, strādājot ar riskam pakļautiem bērniem: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/issue_paper_child_returnees_from_conflict_zones_112016_en.pdf; skat. arī gaidāmo rokasgrāmatu par repatriantu atbildes reakciju, tostarp nodaļu par bērniem, kas tiks prezentēta *RAN* konferencē par repatriantiem, kura notiks 2017. gada jūnijā.

⁵⁰ Skat. Eiropas tīmekļa vietni par integrāciju <https://ec.europa.eu/migrant-integration/search?search=child+good+practices>.

trešo valstu valstspiederīgo integrācijai⁵¹ un Padomes 2016. gada decembra secinājumiem⁵² līdz šim īstenotie galvenie pasākumi ietver uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus dažādās politikas jomās, kā prioritāti nosakot integrāciju.

Dalībvalstu integrācijas politika atspoguļo to dažādo sociālo un ekonomisko stāvokli un apstākļus. **Savlaicīga un efektīva piekļuve iekļaujošai formālajai izglītībai**, tostarp agrīnajai pirmsskolas izglītībai un aprūpei, ir viens no svarīgākajiem un ietekmīgākajiem instrumentiem bērnu integrācijai, valodu prasmju sekmēšanai, sociālajai kohēzijai un savstarpējās sapratnes veidošanai. Apmācība, kas ļauj skolotājus sagatavot darbam ar bērniem no dažādām vidēm, ir svarīgs integrācijas faktors. Svarīgi ir arī pievērsties citiem socializācijas aspektiem, tostarp, brīvā laika pavadīšanas un sporta pasākumiem. Efektīva piekļuve izglītībai, kā arī jebkādiem citiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai nodrošinātu šādu piekļuvi (piemēram, valodu kursiem), ir jānodrošina visiem bērniem, pat ja viņi tiks atgriezti trešā valstī. Ņemot vērā potenciālo izglītības sistēmas segregācijas risku, kam pakļauti bērni migranti⁵³, piekļuve iekļaujošai un nediskriminējošai izglītībai ir izšķiroši svarīga bērnu integrācijai citās dzīves jomās. **Savlaicīgai piekļuvei veselības aprūpei un pienācīga dzīves līmeņa nodrošināšanai** ir būtiska nozīme bērnu integrācijā uzņēmējās valstīs. Ļoti būtiska nozīme ir dzīves apstākļu uzlabošanai un pasākumiem, kuru mērķis ir novērst bērnu nabadzību un nodrošināt veselības aprūpi (tostarp garīgās veselības aprūpi)⁵⁴.

Dalībvalstīm būtu arī lielākā mērā jāizmanto **pārmitināšana un citas likumīgas iespējas attiecībā uz bērniem**, tostarp bērniem, kuri dzīvo ģimenēs, īpašu uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām personām. Nepavadīti vai no ģimenes nošķirti bērni un ģimenes var pretendēt uz steidzamu pārmitināšanu, izmantojot dalībvalstu pārmitināšanas programmas vai saskaņā ar pašreizējām Eiropas pārmitināšanas shēmām, kas tika ieviestas ar 2015. gada 20. jūlija secinājumiem par pārmitināšanu⁵⁵ un ES un Turcijas 2016. gada 18. marta paziņojumu. Nepavadītu vai no vecākiem nošķirtu bērnu pārmitināšana tiek sekmēta ar finansiāliem stimuliem, kas paredzēti Savienības Pārmitināšanas programmā saskaņā ar *AMIF* regulu⁵⁶. Komisija 2016. gada 13. jūlijā pieņēma priekšlikumu regulai, ar ko izveido Savienības pārmitināšanas sistēmu, kurā riskam pakļautie bērni un pusaudži ir atzīti par neaizsargātām personām, kurām ir tiesības uz pārmitināšanu⁵⁷.

Ja tas ir viņu interesēs, bērni būtu **jāatgriež** viņu izcelsmes valstī vai jāapvieno ar ģimenes locekļiem citā trešā valstī. Lēmumos par bērnu atgriešanu viņu izcelsmes valstī ir jāievēro neizraidīšanas princips un bērna intereses, pamatojoties uz katra konkrēta gadījuma izvērtējumu un izmantojot taisnīgu un efektīvu procedūru, kas garantē viņu tiesības uz aizsardzību un nediskrimināciju. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš sadarbības ar izcelsmes valstīm uzlabošanai, tostarp, nodrošinot ģimenes locekļu efektīvāku meklēšanu un labākus reintegrācijas apstākļus. Rokasgrāmata atgriešanas jautājumos⁵⁸, kā arī Komisijas 2017. gada 7. marta Ieteikums par to, kā panākt efektīvāku atgriešanu, īstenojot Direktīvu 2008/115/EK⁵⁹, paredz konkrētas norādes attiecībā uz bērna interesēm. Svarīgi ir

⁵¹ COM(2016) 377 *final*.

⁵² <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15312-2016-INIT/en/pdf>.

⁵³ Skat. Pamattiesību aģentūras ziņojumu “Kopā Eiropas Savienībā: migrantu un viņu pēcnācēju līdzdalības veicināšana”. <http://fra.europa.eu/en/publication/2017/migrant-participation>.

⁵⁴ Bērni migranti ir pakļauti augstam nabadzības riskam, un integrētā pieeja, kas tiek veicināta Komisijas ieteikumā “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana” mudina no jauna pievērsties integrācijas jautājumam. OV L 59, 2.3.2013., 5.–16. lpp.

⁵⁵ 11130/15.

⁵⁶ Regula (ES) Nr. 516/2014, ar ko izveido Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, OV L 150, 20.5.2014., 168.–194. lpp.

⁵⁷ COM(2016) 468 *final*.

⁵⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/return_handbook_lv.pdf.

⁵⁹ C(2017) 1600 *final*.

nodrošināt, lai bērniem, kuri tiks atgriezti, tiek garantēta tūlītēja piekļuve piemērotiem (re)integrācijas pasākumiem gan pirms izbraukšanas, gan pēc ierašanās viņu izcelsmes valstī vai citā trešā valstī.

Galvenās darbības

2017. gadā Komisija:

- veicinās bērnu integrāciju, izmantojot pieejamo finansējumu un apmainoties ar paraugpraksi tādu jautājumu risināšanā, kas saistīti ar nediskriminējošu piekļuvi sabiedriskajiem pakalpojumiem un mērķorientētām programmām.

Dalībvalstis tiek mudinātas:

- neilgi pēc migrantu ierašanās nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi iekļaujošai formālajai izglītībai, tostarp agrīnajai pirmsskolas izglītībai un aprūpei, kā arī izstrādāt un īstenot mērķorientētas programmas šā mērķa atbalstam;
- visiem bērniem nodrošināt savlaicīgu piekļuvi veselības aprūpei, kā arī citiem būtiskiem sabiedriskajiem pakalpojumiem;
- sniegt atbalstu, lai bērni, kuri pāriet uz pieaugušo dzīvi (vai dzīvi ārpus aprūpes iestādes), varētu piekļūt nepieciešamajai izglītībai un apmācībai;
- veicināt sociālo iekļaušanu visās ar integrāciju saistītajās politikas jomās, piemēram, prioritāti piešķirot jauktiem, nenošķirtiem mājokļiem un iekļaujošai izglītībai;
- palielināt bērnu, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārmitināšanu uz Eiropu;
- nodrošināt, ka tiek ieviesti piemēroti ģimenes locekļu meklēšanas un reintegrācijas pasākumi, lai apmierinātu to bērnu vajadzības, kuri tiks atgriezti viņu izcelsmes valstīs.

7. TRANSVERSĀLAS DARBĪBAS: BĒRNA INTEREŠU IEVĒROŠANA UN GARANTĒŠANA; DATU, PĒTNIECĪBAS, APMĀCĪBAS UN FINANSĒJUMA EFEKTĪVĀKA IZMANTOŠANA

Bērna intereses ir jāizvērtē un jāņem vērā kā galvenais apsvērum **visās darbībās vai lēmumos, kas attiecas uz viņu**⁶⁰. Tomēr šobrīd lielākajā daļā dalībvalstu tiesību akti neparedz procedūru šīs prasības apzināšanai un īstenošanai, tostarp ilgtspējīgu risinājumu rašanai attiecībā uz nepavadītiem bērniem, pamatojoties uz individuālu un daudzdisciplināru novērtējumu. Turklāt valstu tiesību aktos ne vienmēr ir skaidri precizēta aizbildņa loma šajā kontekstā. Ir svarīgi, lai Eiropas Savienība sniedz turpmākas norādes par šo tematu, balstoties uz starptautiskajiem standartiem. Bērna interešu stingrai noteikšanai, meklējot šim bērnam vispiemērotāko ilgtspējīgo risinājumu, būtu jāietver papildu procesuālās garantijas, ņemot vērā šā lēmuma milzīgo ietekme uz bērna nākotni⁶¹.

Arī mērķtiecīga pētniecība var būt lietderīga. ES Pētniecības un inovācijas pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” ietvaros tiks veikts pētījums par to, kā bērnus migrantus integrēt ES izglītības sistēmās.

⁶⁰ [Konvencijas par bērna tiesībām Vispārējais komentārs Nr. 14: http://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf](http://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf); procesuālās garantijas ietvertas V iedaļā Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos pamatnostādņēs par bērna interesēm: *Safe and Sound*, 2014. gads: <http://www.refworld.org/docid/5423da264.html>; 2012. gada Pamatnostādnes par bērna interesēm (<http://www.unhcr.org/4566b16b2.pdf>) un UNHCR/Starptautiskās Glābšanas komitejas rokasgrāmata (<http://www.refworld.org/pdfid/4e4a57d02.pdf>).

⁶¹ Dublinas III regulas 6. panta 1. punkts, Eurodac regulas 35. apsvērum, pārstrādātās Patvēruma procedūru direktīvas 33. apsvērum, pārstrādātās Kvalifikācijas direktīvas 18. apsvērum, Uzņemšanas nosacījumu direktīvas 9. apsvērum un 23. panta 2. punkts.

Bērni ir jāinformē – viņiem piemērotā un vecumam un kontekstam atbilstošā veidā – par viņu tiesībām, procedūrām un viņu aizsardzībai pieejamajiem pakalpojumiem. Ir jādara vairāk, lai risinātu trūkumus un izmantotu dažādas informēšanas metodes ar mērķi apmierināt bērnu vajadzības, un šajā ziņā lietderīga ir izrādījusies kultūras vidutāju un tulku loma.

Eiropas Savienība ir pastiprinājusi **operatīvo atbalstu** dalībvalstīm attiecībā uz apmācību, datu vākšanu, finansējumu un paraugprakses apmaiņu. Tā turpinās šos centienus, lai atbalstītu visu šajā paziņojumā izklāstīto darbību īstenošanu.

Personas, kuras strādā ar bērniem un bērnu labā (piemēram, robežsargi, uzņemšanas centru darbinieki, aizbildņi), ne vienmēr ir pietiekami **apmācīti tādos jautājumos kā bērna aizsardzība**, bērna tiesības un saziņa ar bērniem atbilstoši viņu dzimumam, vecumam un kontekstam. Prioritāte būtu jānosaka resursu piešķiršanai apmācības nolūkos. 2017. gadā attiecīgās ES aģentūras palielinās ar bērnu migrantu aizsardzību saistītās apmācības atbalstu un apjomu.

Dati par bērniem migrantiem joprojām ir ļoti sadrumstaloti, turklāt tie ne vienmēr ir sadalīti pēc vecuma un dzimuma un ne vienmēr salīdzināmi, tādējādi bērni un viņu vajadzības tiek izslēgti no redzesloka. Turklāt nav zināmi precīzi skaitļi par (nepavadītiem) bērniem, kuri pazūd bez vēsts vai aizbēg no uzņemšanas un aprūpes iestādēm⁶². Saskaņotā veidā tiek vākti tikai dati par to bērnu skaitu, kuri lūdz patvērumu. Ir nepieciešami sīkāki dati par visiem bērniem migrantiem, lai varētu izstrādāt politiku, mērķtiecīgāk orientēt atbalsta pakalpojumus un plānot neparedzētus gadījumus⁶³ saskaņā ar 2016. gada 19. septembra Ņujorkas deklarāciju par bēgļiem un migrantiem⁶⁴. Šim nolūkam Komisijas zināšanu centrs migrācijas un demogrāfijas jautājumos izveidos bērnu migrantu datu reģistru⁶⁵. Līdz 2017. gada beigām Komisija uzsāks konsultācijas par iespējamiem uzlabojumiem pašreizējā ES līmeņa datu vākšanā saistībā ar bērniem un migrāciju, tostarp pamatojoties uz Migrācijas statistikas regulu⁶⁶ un 2011. gada pamatnostādņem^{67,68}, lai uzlabotu šo datu tvērumu, pieejamību un sadalīšanu.

ES finansējums dod ieguldījumu bērnu migrantu aizsardzībā un atbalsta **integrētas bērnu aizsardzības sistēmas**. Tomēr arvien lielāks bērnu īpatsvars kopējā migrantu pieplūdumā nozīmē to, ka *AMIF* un Iekšējās drošības fonda ietvaros īstenojamās dalībvalstu programmās ir nepieciešams kā prioritāti noteikt šo bērnu vajadzības atbilstoši šīs parādības apmēram. Aizsardzība ir integrēta visos ārkārtas intervences pasākumos, ko atbalsta ar Ārkārtas atbalsta instrumenta starpniecību. Vairāk būtu jāizmanto citi ES fondi, lai atbalstītu uzņemšanu, integrāciju, izglītību un apmācību vai piekļuvi procesuālajām garantijām, tostarp Eiropas strukturālie un investīciju fondi, piemēram, Eiropas Sociālais fonds, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, kā arī Eiropas atbalsta fonds vistrucīgākajām personām, Nodarbinātības un sociālās inovācijas programma un programma “Tiesības, vienlīdzība

⁶² Komisijas 2013. gada pētījums “Bezvēsts pazudušie bērni Eiropas Savienībā: kartēšana, datu vākšana un statistika” sniedza datus par bezvēsts pazudušo nepavadīto bērnu skaitu 12 dalībvalstīs. http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/missing_children_study_2013_en.pdf.

⁶³ Piemēram, par starptautiskās aizsardzības pieprasījumu atsaukšanu, neaizskatītajām lietām, lēmumiem, ar ko piešķir vai atņem statusu, un Dublinas pārsūtīšanas procedūru.

⁶⁴ <https://refugeemigrants.un.org/declaration> - II nodaļa, saistības, kas attiecas uz bēgļiem un migrantiem, 40. punkts.

⁶⁵ <https://ec.europa.eu/jrc/en/migration-and-demography>.

⁶⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32009R0223>. Regula (EK)Nr. 223/2009 par Eiropas statistiku un ar ko atceļ Regulu (EK, Euratom) Nr. 1101/2008 par tādas statistikas informācijas nosūtīšanu Eiropas Kopienų Statistikas birojam, uz kuru attiecas konfidencialitāte, Padomes Regulu (EK) Nr. 322/97 par Kopienų statistiku un Padomes Lēmumu 89/382/EEK, Euratom, ar ko nodibina Eiropas Kopienų Statistikas programmu komiteju, OV L 87, 31.3.2009., 164.-173. lpp.

⁶⁷ Eurostat, pirmās atļaujas, kas izsniegtas sakarā ar citiem iemesliem, norādot iemeslu, derīguma termiņu un pilsonību http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_resoth.

⁶⁸ Eurostat, pirmās atļaujas, kas izsniegtas sakarā ar citiem iemesliem, norādot iemeslu, derīguma termiņu un pilsonību http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_resoth.

un pilsonība”⁶⁹. Tajā pašā laikā svarīgi ir nodrošināt, ka nepieciešamais ES finansējums ietver bērnu aizsardzības prasību, lai organizācijas, kuras tieši saskaras ar bērniem, nodrošinātu, ka viņu darbinieki ir pārbaudīti un kvalificēti, kā arī, lai tiktu ieviestas ziņošanas procedūras un mehānismi, kā arī pārskatatbildības pasākumi.

Dalībvalstīs ir ļoti daudz zināšanu un **paraugprakses** bērnu migrantu aizsardzības jomā, kas jāizplata vietējā un valstu līmenī.

Visbeidzot, Komisija nodrošinās ciešu uzraudzību attiecībā uz ES tiesību aktu visu attiecīgo aspektu īstenošanu, tostarp un jo īpaši attiecībā uz atbilstību pamattiesību ievērošanas pienākumiem un aizsardzības pasākumiem, kas saistīti ar bērna tiesībām⁷⁰.

Galvenās darbības

2017. gadā/sākot no 2017. gada Komisija un ES aģentūras:

- sniegs papildu apmācību, norādes un instrumentus bērna interešu novērtēšanai;
- uzsāks konsultācijas par iespējamām uzlabojumiem pašreizējā ES līmeņa datu vākšanā saistībā ar bērniem migrantiem, tostarp pamatojoties uz Migrācijas statistikas regulu un 2011. gada pamatnostādņēm, turklāt Komisijas zināšanu centrs migrācijas un demogrāfijas jautājumos izveidos bērnu migrantu datu reģistru;
- organizācijām, kuras tieši saskaras ar bērniem, pieprasīs ieviest iekšējo politiku bērnu aizsardzības jomā, lai tās varētu saņemt ES finansējumu;
- apkopos un izplatīs paraugpraksi bērnu migrantu aizsardzības jomā, izmantojot tiešsaistes datubāzi.

Dalībvalstīs tiek mudinātas:

- nodrošināt, ka visiem bērniem tiek sniegta attiecīga informācija par viņu tiesībām un procedūrām bērniem draudzīgā veidā un atbilstoši viņu vecumam un kontekstam;
- nodrošināt, ka personas, kuras strādā ar bērniem migrantiem — no brīža, kad šie bērni ierodas pie ES robežām, līdz viņu integrācijai vai atgriešanai —, ir atbilstīgi apmācītas un ka attiecīgā gadījumā ir iesaistīti bērnu aizsardzības speciālisti;
- *AMIF* un Iekšējās drošības fonda ietvaros kā prioritāti noteikt bērnus migrantus; izmantot jebkuru citu pieejamu papildu ES finansējumu un nodrošināt, ka finansējamās organizācijas ir ieviesušas bērnu aizsardzības politiku;
- uzlabot izvērstāku datu un statistikas vākšanu par bērniem migrantiem.

8. SECINĀJUMI

Ir panākts progress attiecībā uz Rīcības plānu par nepavadītiem nepilngadīgiem (2010.–2014. gads), tostarp attiecībā uz tiesisko regulējumu bērnu migrantu aizsardzības jomā, kā norādīts Komisijas dienestu darba dokumentā, kas pievienots šim paziņojumam. Dalībvalstīs ir ļoti daudz zināšanu un paraugprakses bērnu migrantu aizsardzības jomā, kas būtu plaši jāizplata. Tomēr **ir nepieciešami** turpmāki reāli uzlabojumi attiecībā uz **visu bērnu migrantu** aizsardzību, lai pienācīgi risinātu pašreizējās problēmas.

⁶⁹ Pamatojuma dokuments par ES finansējumu, kas paredzēts, lai aizsargātu bērnus migrantus, 2016. gada Eiropas forums par bērna tiesībām. http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=19748.

⁷⁰ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/acquis_rights_of_child.pdf.

Tāpēc pēc īstermiņa pasākumiem, kas izklāstīti šajā paziņojumā, ir jāveic **mērķorientēti, saskaņoti un koordinēti turpmākie pasākumi ES, valstu, reģionālā un vietējā līmenī**, sadarbojoties arī ar pilsonisko sabiedrību un starptautiskajām organizācijām. Ja likumdevēji ātri apstiprinātu vēl nepieņemtos priekšlikumus par kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reformu, kas ietver vairākus noteikumus, kuri jo īpaši paredzēti, lai uzlabotu bērnu un citu neaizsargātu personu aizsardzību, tiktu nodrošināta bērnu migrantu tiesību papildu aizsardzība; pēc tam šie priekšlikumi būtu ātri jāīsteno dalībvalstīs.

Dalībvalstīm joprojām ir galvenā loma, nodrošinot bērnu migrantu aizsardzību, un Komisija sniegs tām atbalstu ar pasākumiem, kas izklāstīti šajā paziņojumā, tostarp nodrošinot labāku apmācību, norādes, operatīvo atbalstu un vajadzīgo finansējumu. Turklāt tiks pastiprināta ES aģentūru sadarbība, kā arī sadarbība ar valstu iestādēm, Apvienoto Nāciju Organizācijas aģentūrām un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas darbojas šajā jomā. Komisija cieši uzraudzīs šajā paziņojumā noteikto pasākumu īstenošanu un regulāri ziņos Eiropas Parlamentam un Padomei.